

Цифрова криміналістика та її роль у формуванні доказової інформації в умовах воєнних дій

Монографія присвячена проблемам цифрової криміналістики, використанню новітніх цифрових технологій у діяльності органів правопорядку, особливостям формування доказової інформації в умовах воєнних дій. У роботі досліджено можливості використання цифрових доказів і цифрової інформації з відкритих джерел у кримінальному провадженні, аргументовано роль цифрової криміналістики у протидії кіберзлочинам, визначено підходи до запровадження штучного інтелекту в розслідуванні кримінальних правопорушень і судово-експертній діяльності.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів юридичних закладів освіти, а також практичних співробітників органів правопорядку і суду, адвокатів і судових експертів.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ЦИФРОВА КРИМІНАЛІСТИКА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОКАЗОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ

Монографія

За редакцією академіка НАПрН України
В. Ю. Шепітька

Харків
«Право»
2025

Колектив авторів:

В. Ю. Шепітько, д-р юрид. наук, проф. – передмова, підрозд. 1.1, 2.1, 2.4, 3.1, 3.3, 4.1, глосарій; *М. В. Шепітько*, д-р юрид. наук, проф. – підрозд. 1.1, 1.2, 2.1, 2.4, 3.1, 3.3, 4.1, глосарій; *К. В. Латиш*, канд. юрид. наук, доц. – підрозд. 1.2, 2.4, 3.3; *М. В. Капустіна*, канд. юрид. наук, доц. – підрозд. 2.5, 3.2, 3.3; *Є. Є. Демидова*, канд. юрид. наук, доц. – підрозд. 2.2, 2.3, 3.3, 4.2, 4.3

Рецензенти:

Е. Б. Сімакова-Сфремян, доктор юридичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, заслужений діяч науки і техніки України;

В. А. Колесник, доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-організаційного центру Національної академії Служби безпеки України;

О. О. Можєєв, доктор технічних наук, професор, професор кафедри кібербезпеки та DATA-технологій Навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 6 від 18 грудня 2025 р.)*

**Цифрова криміналістика та її роль у формуванні доказової ін-
Ц72 формації в умовах воєнних дій : монографія / [В. Ю. Шепітько,
М. В. Шепітько, К. В. Латиш, М. В. Капустіна, Є. Є. Демидова] ;
за ред. В. Ю. Шепітька ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. –
Харків : Право, 2025. – 200 с.**

ISBN 978-617-8617-93-6

Монографія присвячена проблемам цифрової криміналістики, використанню новітніх цифрових технологій у діяльності органів правопорядку, особливостям формування доказової інформації в умовах воєнних дій. У роботі досліджено можливості використання цифрових доказів і цифрової інформації з відкритих джерел у кримінальному провадженні, аргументовано роль цифрової криміналістики у протидії кіберзлочинам, визначено підходи до запровадження штучного інтелекту в розслідуванні кримінальних правопорушень і судово-експертній діяльності.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів юридичних закладів освіти, а також практичних співробітників органів правопорядку і суду, адвокатів і судових експертів.

УДК [343.98:004](477)”364”

ЗМІСТ

Умовні скорочення	4
Передмова	6

1. Цифрова криміналістика – сучасний напрям розвитку судових наук

1.1. Формування цифрової криміналістики в Україні в структурі судових наук	8
1.2. Роль цифрової криміналістики у протидії кіберзлочинам	22

2. Використання цифрової інформації (цифрових доказів) у кримінальному провадженні в умовах воєнних дій

2.1. Докази та доказування в юридичній доктрині України.....	33
2.2. Сутність цифрових доказів та їх місце у структурі доказової інформації	53
2.3. Збирання цифрової інформації (цифрових доказів) у кримінальному провадженні	68
2.4. Особливості збирання цифрової інформації з відкритих джерел (протокол Берклі). Цифрова розвідка.....	87
2.5. Використання цифрових доказів в доказуванні воєнних злочинів у російсько-українській війні	96

3. Впровадження електронних ресурсів (цифрових технологій) в діяльність органів досудового розслідування та суду

3.1. Інформатизація та технологізація органів досудового розслідування.....	111
3.2. Інформаційні системи органів кримінальної юстиції	116
3.3. Проблема запровадження штучного інтелекту в діяльності органів правосуддя	139

4. Судово-експертне дослідження цифрової інформації в умовах воєнних дій

4.1. Використання цифрових технологій у судово-експертній діяльності	161
4.2. Роль судової експертизи в дослідженні цифрової інформації	165
4.3. Види судових експертиз щодо дослідження цифрових даних.....	174

Додаток А. Глосарій.....	190
--------------------------	-----

Умовні скорочення

АБД –	Автоматизований банк даних;
АЕС –	Атомна електростанція;
АПС –	Автоматизована інформаційно-пошукова система;
АРМ –	Автоматизоване робоче місце;
АТ –	Акціонерне товариство;
БМП –	Бойова машина піхоти;
БпЛА –	Безпілотний літальний апарат;
ДНДЕКЦ –	Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр;
ДНК –	Дезоксирибонуклеїнова кислота;
ДТП –	Дорожньо-транспортна подія (пригода);
ЄРДР –	Єдиний реєстр досудових розслідувань;
ЄС –	Європейський Союз;
ЄСІТС –	Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система;
ГПК –	Господарський процесуальний кодекс України;
КАС –	Кодекс адміністративного судочинства України;
КК –	Кримінальний кодекс України;
КПК –	Кримінальний процесуальний кодекс України;
МВС –	Міністерство внутрішніх справ України;
МКС –	Міжнародний кримінальний суд;
НАБУ –	Національне антикорупційне бюро України;
НАТО –	Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний альянс (англ. North Atlantic Treaty Organization – NATO);
НДЕКЦ –	Науково-дослідний експертно-криміналістичний центр;
ООН –	Організація Об'єднаних Націй;
ПАК –	Програмно-апаратний комплекс;
ПК –	Персональний комп'ютер;
ПрАТ –	Приватне акціонерне товариство;
ПТК –	Програмно-технічні комплекси;
САП –	Спеціалізована антикорупційна прокуратура;
СППР –	Система підтримки прийняття рішення;
СПСЕ –	Система підтримки судової експертизи;
ТЗ –	Транспортний засіб;
ЦПК –	Цивільний процесуальний кодекс України;

ШІ –	Штучний інтелект;
AI –	Artificial Intelligence (Штучний інтелект);
CERT-UA –	Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України;
3D –	Тривимірний, має три виміри: довжину, ширину та глибину;
EU –	European Union (Європейський Союз);
NATO –	North Atlantic Treaty Organization; Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний альянс;
OSINT –	Open Source Intelligence (Розвідка з відкритих джерел);
TOR –	The Onion Router (Браузер, створений для забезпечення анонімності в мережі Інтернет);
VPN –	Віртуальна приватна мережа;
UN –	United Nations (Організація Об'єднаних Націй)

Передмова

Підготування даної монографії є результатом роботи тимчасового творчого колективу (д.ю.н., проф. В. Ю. Шепітько, д.ю.н., проф. М. В. Шепітько, к.ю.н., доц. К. В. Латиш, к.ю.н., доц. М. В. Капустіна, к.ю.н., доц. Є. Є. Демидова) під час виконання грантового проєкту (фундаментального дослідження) по темі «Цифрова криміналістика та її роль у формуванні доказової інформації в умовах воєнних дій» (№ державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0111u000956). Наукова праця включена до тематичного плану Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, що засвідчує її відповідність пріоритетним напрямам розвитку юридичної науки в Україні.

Монографія присвячена актуальним проблемам формування цифрової криміналістики, використанню інноваційних технологій та цифрових доказів у кримінальному провадженні. Звернення авторів до проблем цифрової криміналістики пов'язано із цифровізацією (діджиталізацією) всіх сфер життєдіяльності суспільства, впровадженням цифрових технологій в діяльність органів правопорядку, суду та судово-експертних установ. Актуальність дослідження також пов'язана із тим, що в сучасних умовах трансформуються способи вчинення та механізми кримінальних правопорушень, збільшується кількість злочинів у кіберпросторі. В умовах російсько-української війни цифрова інформація стала одним із основних засобів документування воєнних злочинів, порушень міжнародного гуманітарного права та злочинів проти національної безпеки.

За своєю структурою монографія складається з чотирьох розділів та 13 підрозділів. У першому розділі визначено особливості та стан формування цифрової криміналістики в Україні в структурі судових наук. Розглянуто роль цифрової криміналістики у протидії різним видам кіберзлочинів. У другому розділі висвітлюються питання використання цифрових доказів у кримінальному провадженні в умовах воєнних дій, визначається сутність доказової інформації та можливості її збирання (у тому числі з відкритих джерел), встановлено значення цифрових доказів у доказуванні воєнних злочинів. Третій

розділ присвячено впровадженню електронних ресурсів в діяльність органів досудового розслідування та суду, проблемам їх інформатизації та технологізації, використанню інформаційних систем органами кримінальної юстиції, можливостям запровадження штучного інтелекту в діяльність органів правосуддя. У четвертому розділі акцентовано увагу на використанні цифрових технологій в судово-експертній діяльності, ролі судових експертиз в дослідженні цифрової інформації. Монографія також містить глосарій у вигляді додатку.

Пропонована монографія розрахована на науковців, викладачів, студентів юридичних навчальних закладів вищої освіти, а також співробітників правоохоронних і правозастосовних органів та судових експертів.

Наукове видання

Шепітько Валерій Юрійович
Шепітько Михайло Валерійович
Латиш Катерина Володимирівна
Капустіна Марієтта Владиславівна
Демидова Євгенія Євгеніївна

ЦИФРОВА КРИМІНАЛІСТИКА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОКАЗОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ

Монографія

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 20.12.2025. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 11,6. Обл.-вид. арк. 9. Тираж 300 пр. Зам. № 514

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017

Перейти на сайт →